

راہکارهای حقوق حمایتی

و مقابلہ با جرم انگاری

تألیف:

دکتر محمد رضا داراب پور

با همکاری:

دکتر قاسم نبی زاده کبریا

محمد داراب پور

دکتر محمد رضا داراب پور

دکتر مریم غنی زاده بافقی

دانشکده حقوق دانشگاه شهید بهشتی

بر اہتمام محمد داراب پور

پژوہگر دکترای حقوق بین الملل

سرشناسه	داراب‌پور، مهراب، ۱۳۳۸ -
عنوان قراردادی	ایران. قوانین و احکام. Iran. Laws, ect
عنوان و نام پدیدآور	راهکارهای حقوق حمایتی و مقابله با جرم انگاری / تألیف مهراب داراب‌پور؛ با همکاری محمدرضا داراب‌پور [و دیگران]؛ به اهتمام محمد داراب‌پور.
مشخصات نشر	تهران خرسندی، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	۳۷۲ ص.
شابک	978-600-114-742-5
وضعیت فهرست‌نویسی: فیا	
یادداشت	واژه‌نامه.
یادداشت	کتابنامه.
موضوع	مصرف‌کنندگان -- حمایت -- قوانین و مقررات -- ایران
موضوع	Consumer Protection -- Law and legislation -- Iran
موضوع	بیماران -- وضع حقوقی و قوانین -- ایران
موضوع	Patients -- Legal status, laws, etc. -- Iran
موضوع	مالکیت -- ایران
موضوع	Property -- Iran
موضوع	مهر (حقوق مدنی) -- ایران
موضوع	Bride Price -- Iran
موضوع	جرایم اقتصادی -- ایران *
موضوع	Economic offences -- Iran
موضوع	حقوق مدنی -- ایران
موضوع	Civil rights -- Iran
شناخت افزوده	داراب‌پور، محمدرضا
شناسه روده	داراب‌پور، محمد، ۱۳۶۲
رده‌بندی کنگره	۱۳۹ / ۵۲ / ۲۲۷۶ KMH
رده‌بندی دیویی	۳۴۳ / ۵۵
شماره کتابشناسی ملی	۳۵۶۲۴۶

مشارکت خرسندی

خیابان انقلاب، خیابان فخر رازی، خیابان لبافی، نه نرسیده به خیابان دانشگاه، پلاک ۱۷۴، واحد ۲

تلفن ۵-۳۴-۶۶۹۷۱۰ و ۵-۴-۶۶۴۹۰۵

فروشگاه شماره ۱: دانشگاه تهران، دانشکده حقوق و علوم سیاسی تلفن: ۶۶۴۱۰۲۳

فروشگاه شماره ۲: میدان انقلاب، خ منیری جاوید (اردیبهشت) پلاک ۹۲ تلفن: ۶۶۷۵۵۹۱۰ - ۶۶۹۵۰۷۵۹۰

فروشگاه شماره ۳: خ انقلاب، نرسیده به میدان فردوسی، کوچه رحمت برات، دانشکده حقوق دانشگاه آزاد،

طبقه زیرین (قسمت کتابفروشی): ۵۵۹۱۰، ۵۰

پست الکترونیک: khor.sandy.pub@gmail.com

سایت اینترنتی: www. Khorsandypub.com

راهکارهای حقوق حمایتی و مقابله با جرم‌انگاری

تألیف: مهراب داراب‌پور

با همکاری: محمدرضا داراب‌پور، دکتر قاسم نبی‌زاده کبریا،

دکتر مریم غنی‌زاده بافقی، محمد داراب‌پور

ویراستار حقوقی: آسیه بانو داراب‌پور

چاپ اول: ۱۳۹۶ - تیراز: ۵۰۰ جلد - قیمت: ۳۰۰۰۰۰ ریال

ISBN: 978-600-114-742-5

شابک: ۵-۷۴۲-۱۱۴-۶۰۰-۹۷۸

مقدمه.....	۱
فصل اول: حمایت از حقوق مکتسبه متصرفین و ثالث در موقوفه‌ها.....	۱۱
مبحث اول: مالکیت موقوفه.....	۱۶
مبحث دوم: حق اولویت متصرفین در اموال موقوفه.....	۲۶
مبحث سوم: عدم تعادل مقاصد وقف و حقوق مکتسبه.....	۳۷
ثمرات و نتایج حاصل از تحقیقات این فصل.....	۴۱
فصل دوم: حمایت از حقوق معنوی و راهکارهای رفع بی‌توجهی عملی به آن.....	۴۵
مبحث اول: خسارت معنوی از دیدگاه کلی حقوق.....	۴۸
مبحث دوم: اهمیت و اهمیت حقوق معنوی در تئوری.....	۵۴
مبحث سوم: بی‌رحمانه اعمال حقوق معنوی در سطح داخلی و بین‌المللی.....	۷۸
ثمره و نتایج حاصل از تحقیقات این فصل.....	۸۰
فصل سوم: حقوق اکتسابی اشیاء منقول در برخاسته از اسباب تعلق آن.....	۸۵
مبحث اول: صلح وراثت در ترکه به این - و موجب حفظ آبروی آن‌ها.....	۸۶
مبحث دوم: عدم تاثیر تحویل سهم ديه به موقوفه در مالکیت آن‌ها.....	۸۸
مبحث سوم: ایجاد مالکیت از بابت مهر به عنوان طلب.....	۹۳
مبحث چهارم: حدود تعلق مالکیت ترکه به دختر باکره و زوجه فوت شوهر از بابت مهر.....	۱۰۰
مبحث پنجم: عدم استقرار مالکیت ورثه، حتی با تقدیم سهم به آنان یا تصرف ترکه.....	۱۰۱
مبحث ششم: عدم مالکیت وراثت بر ترکه قبل از ادای دیون و عمارت رخصت.....	۱۰۷
ثمره و نتایج حاصل از تحقیقات فصل حاضر.....	۱۱۱
فصل چهارم: حقوق مصرف‌کنندگان و ضرورت اصلاح کاستی‌های حمایت از آنان.....	۱۱۵
مبحث اول: قاعده محدود و محصور ۱۹۳۲ م. (۱۳۱۱ ه.ش.) شروع حمایت از مصرف‌کننده.....	۱۱۹
مبحث دوم: تحلیل حقوقی مسایل حمایت از مصرف‌کننده.....	۱۲۱
مبحث سوم: قانون حمایت از مصرف‌کنندگان مصوب ۱۹۸۷ م. (۱۳۶۶ ه.ش.) پارلمان انگلیس.....	۱۳۹
مبحث چهارم: قانون حمایت از مصرف‌کنندگان خودرو در ایران.....	۱۴۵
مبحث پنجم: مسایل متفرقه مقررات حقوق مصرف‌کننده.....	۱۴۹
مبحث ششم: اصل بودن احراز رابطه سببیت در ایجاد مسؤولیت.....	۱۵۱
مبحث هفتم: استثنائات بر مسؤولیت مدنی تولیدکنندگان.....	۱۵۲

مبحث هشتم: دخالت خواهان در ورود ضرر.....	۱۵۳
مبحث نهم: مرور زمان در حقوق مصرف کننده.....	۱۵۳
نتیجه و ثمره حاصل از تحقیقات فصل حاضر.....	۱۵۴
فصل پنجم: ضرورت حمایت از مصرف کنندگان در مقابل شروط ناعادلانه.....	۱۶۱
مبحث اول: مداخله دولت بر مبنای رفاه اجتماعی و تحلیل اقتصادی قراردادها.....	۱۶۳
مبحث دوم: ارزیابی شروط ناعادلانه در قوانین با تکیه بر تئوری های رفاه اجتماعی و کارآمدی اقتصادی قراردادها.....	۱۷۱
ثمره و نتایج حاصله از تحقیقات این فصل.....	۱۸۲
فصل شش: حمایت از تقسیط متصفانه مهر برای دفع آلام زوجین.....	۱۸۵
مبحث اول: افساس مهر در فقه سنگ اسلامی.....	۱۸۹
مبحث دوم: مهر که توصیف آن.....	۱۹۱
مبحث سوم: حق مرد و زن برای طلاق.....	۲۰۰
مبحث چهارم: بیمه مهریه.....	۲۰۶
مبحث پنجم: مشکلات تقسیط مهر پس از وقوع.....	۲۰۶
مبحث ششم: قسط بندی های ناروای مهر.....	۲۱۰
مبحث هفتم: راه حل های جلوگیری از تقسیط های ناروا.....	۲۲۲
پیشنهادهای برای رفع معضلات تقسیط مهر.....	۲۲۳
فصل هفتم: حمایت از بیماران برای جبران خسارت ناشی از درمان و جراحی در مقابل	
اخذ رضایت یا براءت.....	۲۲۹
مبحث اول: اجتناب ناپذیر بودن مراجعه به پزشکان متخصص.....	۲۳۲
مبحث دوم: نحوه مراجعه بیماران به متخصصین.....	۲۳۴
مبحث سوم: مسؤولیت ناشی از درمان و جراحی های ضروری، جایز و ممنوع.....	۲۳۴
مبحث چهارم: محدودیت اثر اخذ اذن و براءت از بیمار.....	۲۴۲
مبحث پنجم: اضطراب بیمار در دادن براءت پزشک قبل از عمل جراحی.....	۲۴۶
ثمره و نتایج تحقیقات فصل حاضر.....	۲۵۰
فصل هشتم: حمایت از اشخاص ثالث در مقابل تبانی طرفین دعوی برای حیف و میل	
اموال آن ها.....	۲۵۳
مبحث اول: آراء دادگاه بدوی و تجدیدنظر.....	۲۵۴

۲۵۹	مبحث دوم: بررسی و تحلیل حقوقی آراء صادره.....
۲۶۲	نمره حاصل از فصل حاضر.....
	فصل نهم: جرم انگاری اقدامات اقتصادی مردم و تلاش برای گسترش رباخواری با دستاویز
۳۶۵	پیشگیری از جرم.....
۲۶۸	مبحث اول: تصور پیشگیری از وقوع جرم و جنایت.....
۲۷۰	مبحث دوم: اقدامات پیش گیرانه‌ای که منجر به ارتکاب جرم می شود.....
۲۷۲	مبحث سوم: بررسی دستور دادسرا از نظر اخلاق اسلامی.....
۲۷۳	مبحث چهارم: ارزش قضایی دستور استرداد وجه سهام با سود بانکی!.....
۲۷۵	مبحث پنجم: درباره حرمت ربا و ماهیت سود سهام شرکت‌ها.....
۲۸۱	مبحث ششم: بررسی تنهی تصمیم قضایی دادسرا و مخالفت آن با شرع مقدس اسلام.....
۲۸۵	مبحث هفتم: قانون تجارت، فروش سهام شرکت‌های سهامی خاص را نیز جرم نمی داند.....
	مبحث هشتم: فروش سهام یکی از سهامداران شرکت مادر (HOLDING) صد در صد صحیح و قانونی و بدون کوچک‌ترین شائبه است.....
۲۸۶	مبحث نهم: در فرض‌های محال در محال، وقوع جرم نیز، اقدام دادسرا خلاف قانون است.....
۲۸۸	نمره و نتایج حاصل از فصل حاضر.....
	فصل دهم: جرم انگاری برخی اقدامات علانی به عنوان «بزه خیانت در امانت».....
۲۹۱	مبحث اول: خلاصه واقعیات.....
۲۹۴	مبحث دوم: رأی صادره از دادگاه.....
۲۹۸	مبحث سوم: اشکالاتی که بر رأی صادره وارد است.....
۳۰۶	نمره و نتایج حاصل از فصل حاضر.....
۳۰۹	ضمیمه: منشور حقوق شهروندی.....
۳۰۹	مقدمه.....
۳۲۵	سازوکار اجرا و نظارت بر حسن اجرای حقوق شهروندی.....
۳۲۶	ارجاعات قانونی مواد منشور حقوق شهروندی.....
۳۳۹	کتاب‌نامه (Bibliography).....
۳۵۳	نمایه واژگان.....

فهرست گسترده

مقدمه.....	۱
فصل اول: حمایت از حقوق مکتسبه متصرفین و ثالث در موقوفه‌ها.....	۱۱
مبحث اول: مالکیت موقوفه.....	۱۶
گفتار اول: ابقاء موقوفه در مالکیت مالک.....	۱۷
گفتار دوم: انتقال مالکیت موقوفه به موقوف علیهم.....	۱۹
گفتار سوم: بلامالک ماندن موقوفه.....	۱۹
گفتار چهارم: انتقال مال موقوفه به شخص حقوقی.....	۲۱
مبحث دوم: حق اوقاف متصرفین در اموال موقوفه.....	۲۶
گفتار اول: ایجاد حق مکتسبه در موقوفه از طریق اجاره و تصرف.....	۲۶
گفتار دوم: حیطه حق مکتسبه در موقوفات.....	۲۹
گفتار سوم: رسمیت حق مکتسبه در قوانین موضوعه.....	۳۳
مبحث سوم: عدم تعادل مقاصد وقف و حقوق مکتسبه.....	۳۷
گفتار اول: حقوق مکتسبه هم طراز با مالکیت مکتسبه.....	۳۷
گفتار دوم: اهداف وقف تحت الشعاع حقوق مکتسبه.....	۳۸
نمرات و نتایج حاصل از تحقیقات این فصل.....	۴۱
فصل دوم: حمایت از حقوق معنوی و راهکارهای رفع تضییع معنوی به آن.....	۴۵
مبحث اول: خسارت معنوی از دیدگاه کلی حقوق.....	۴۸
گفتار اول: عنصر قانونی خسارات معنوی.....	۴۸
گفتار دوم: انواع و اقسام ضرر و زیان‌های معنوی.....	۵۲
مبحث دوم: اهمیت والای حقوق معنوی در تئوری.....	۵۴
گفتار اول: منع ورود ضرر و زیان معنوی به انسان‌ها در اسلام.....	۵۴
بند اول: وجوب رعایت حیثیت و شرافت انسان در کلام علمای اسلام.....	۵۶
بند دوم: برتری آبرو و حیثیت مردم نسبت به جان و مال آن‌ها.....	۵۸
بند سوم: ممنوعیت مطلق دخالت در امور شخصی مردم.....	۶۰
بند چهارم: تمایل قلبی به بیان و انتشار اسرار و عیوب مردم در جامعه اسلامی و به طریق اولی افشای آن، از گناهان کبیره است.....	۶۲
بند پنجم: ممنوعیت جرم جویی و جزم یابی در امور حیثیتی از نظر اسلام.....	۶۵
بند ششم: اصل بودن پوشاندن عیوب حیثیتی در اسلام.....	۶۸

- بند هفتم: سخت‌ترین مجازات‌ها (اعدام) برای متجاوزین به آبرو و حیثیت مردم ۶۹
- گفتار دوم: منع ورود ضرر و زیان معنوی به انسان‌ها در قوانین موضوعه ۷۰
- بند اول: ضرورت رعایت حرمت انسان وفق قانون اساسی ۷۰
- بند دوم: خسارات معنوی در قوانین آیین دادرسی ۷۲
- بند سوم: مجازات متجاوزین به حیثیت و شرافت انسان‌ها در قانون مجازات اسلامی ۷۶
- مبحث سوم: بی‌توجهی عملی به حقوق معنوی در سطح داخلی و بین‌المللی ۷۸
- نمره و نتایج حاصل از تحقیقات این فصل ۸۰
- فصل سوم: حقوق اکتسابی مالکیت و منازعات در برخی اسباب تعلق آن** ۸۵
- مبحث اول: صلاح وراثت در ترکه بهترین خیر و موجب حفظ آبروی آن‌ها ۸۶
- مبحث دوم: عدم تاثیر تحویل سهم دیه به وراثت در مالکیت آن‌ها ۸۸
- مبحث سوم: ایجاب مالکیت وراثت بابت مهر به عنوان طلب ۹۳
- مبحث چهارم: حصر مطلق مالکیت ترکه به دختر باکره در صورت فوت شوهر از بابت مهر ۱۰۰
- مبحث پنجم: عدم استقرار مالکیت وراثت حتی با تقدیم سهم دیه به آنان یا تصرف ترکه ۱۰۱
- الف: عنصر قانونی ۱۰۳
- ب: عنصر مادی جرم ۱۰۳
- ج: عنصر معنوی جرم و سوء نیت ۱۰۳
- مبحث ششم: عدم مالکیت وراثت بر ترکه قبل از ادای دیون و عمل به وصیت ۱۰۷
- گفتار اول: تقسیم ترکه بعد از پرداخت دین و وصیت ۱۰۸
- گفتار دوم: تملک مهر در اثر نکاح به عنوان دین متوفی ۱۱۱
- نمره و نتایج حاصل از تحقیقات فصل حاضر ۱۱۱
- فصل چهارم: حقوق مصرف‌کنندگان و ضرورت اصلاح کاستی‌های حمایت از آنان** ۱۱۵
- مبحث اول: قاعده محدود و محصور ۱۹۳۲ م. (۱۳۱۱ ه.ش.) شروع حمایت از مصرف‌کنندگان ۱۱۹
- مبحث دوم: تحلیل حقوقی مسایل حمایت از مصرف‌کننده ۱۲۱
- گفتار اول: شخص متعهد به مراقبت و محافظت ۱۲۷
- گفتار دوم: نقض وظیفه مراقبت و محافظت ۱۲۸
- گفتار سوم: محصولات مشمول مقررات حقوق مصرف ۱۲۹
- گفتار چهارم: احراز رابطه سببیت ۱۳۱
- گفتار پنجم: نقش علل ثانوی در رابطه سببیت ۱۳۱
- بند اول: قطع رابطه سببیت ناشی از اقدام به بازرسی و بازرینی ۱۳۲

- بند دوم: نوع ضرر و زیان قابل مطالبه ۱۳۵
- گفتار ششم: برخی مشکلات مرتبط با قواعد کامن لو ۱۳۶
- مبحث سوم: قانون حمایت از مصرف کنندگان مصوب ۱۳۸۷ م. (۱۳۶۶ ه.ش.) پارلمان انگلیس ۱۳۹
- گفتار اول: خوانندگان دعوی مسؤولیت مدنی ۱۴۰
- بند اول: تولید کنندگان ۱۴۰
- بند دوم: تدارک کنندگان کالا و وارد کنندگان ۱۴۱
- گفتار دوم: محصولات مشمول قانون حمایت ۱۴۳
- گفتار سوم: محصولات معیوب مذکور در قانون حمایت ۱۴۴
- مبحث چهارم: قانون حمایت از مصرف کنندگان خودرو در ایران ۱۴۵
- گفتار اول: ضرورت رعایت استانداردها و تضمین آن ۱۴۵
- گفتار دوم: روند تسع در حل و فصل اختلافات ۱۴۶
- گفتار سوم: عدول از آزادی مذکور در قانون مدنی و شروط ضمن قرارداد ۱۴۷
- گفتار چهارم: عیوب، نقص و خسارت غیر متناسب به عرضه کننده خودرو ۱۴۸
- گفتار پنجم: اطلاع رسانی به مصرف کنند ۱۴۸
- مبحث پنجم: مسایل متفرقه مقررات متعلقه مصرف کنند ۱۴۹
- گفتار اول: اثر بازاریابی و نوع عرضه در ایجاد مسؤولیت ۱۴۹
- گفتار دوم: اثر انتظارات متعارف مردمی در ایجاد مسؤولیت ۱۴۹
- گفتار سوم: اثر زمان عرضه کالا در ایجاد مسؤولیت ۱۵۰
- گفتار چهارم: نوع صدمه و خسارات قابل مطالبه ۱۵۰
- مبحث ششم: اصل بودن احراز رابطه سببیت در ایجاد مسؤولیت ۱۵۱
- مبحث هفتم: استثنائات بر مسؤولیت مدنی تولید کنندگان ۱۵۲
- مبحث هشتم: دخالت خواهان در ورود ضرر ۱۵۳
- مبحث نهم: مرور زمان در حقوق مصرف کننده ۱۵۳
- نتیجه و ثمره حاصل از تحقیقات فصل حاضر ۱۵۴
- فصل پنجم: ضرورت حمایت از مصرف کنندگان در مقابل شروط ناعادلانه ۱۶۱
- مبحث اول: مداخله دولت بر مبنای رفاه اجتماعی و تحلیل اقتصادی قراردادهای ۱۶۳
- گفتار اول: تاثیر ناقص افشای اجباری اطلاعات در قرارداد ۱۶۸
- گفتار دوم: هزینه بر بودن مداخله دولت ۱۶۹
- گفتار سوم: تراحم رفاه اجتماعی با اصل آزادی قراردادی و کارآمدی اقتصادی ۱۶۹

مبحث دوم: ارزیابی شروط ناعادلانه در قوانین با تکیه بر تئوری‌های رفاه اجتماعی و کارآمدی اقتصادی	۱۷۱
قراردادها	۱۷۱
گفتار اول: در قانون دریایی ایران مصوب ۱۳۴۳/۶/۲۹ و اصلاحات بعدی آن مصوب ۱۳۹۱/۸/۱۶	۱۷۱
گفتار دوم: در قانون کار مصوب ۱۳۶۹/۸/۲۹	۱۷۵
گفتار سوم: در قانون تجارت الکترونیک مصوب ۱۳۸۲/۱۰/۱۷	۱۷۷
گفتار چهارم: در قانون حمایت از مصرف‌کنندگان خودرو مصوب ۱۳۸۶/۴/۳	۱۷۹
نمره و نتایج حاصله از تحقیقات این فصل	۱۸۲
فصل ششم: حمایت از تقسیم منصفانه مهر برای دفع آلام زوجین	۱۸۵
مبحث اول: اسام مهر در فرهنگ اسلامی	۱۸۹
گفتار اول: مهرها عندالمطالبه	۱۹۰
گفتار دوم: مهرهای بالاستطاعه	۱۹۰
گفتار سوم: مهرهای بکسر	۱۹۱
مبحث دوم: مهر کم و توصیف آن	۱۹۱
گفتار اول: مهر در قرآن	۱۹۲
گفتار دوم: احادیث و روایات	۱۹۴
گفتار سوم: مهر در قانون مدنی	۱۹۶
مبحث سوم: حق مرد و زن برای طلاق	۲۰۰
گفتار اول: انحصاری بودن قانونی حق مردان برای طلاق	۲۰۳
گفتار دوم: عدم حق طلاق برای زنان	۲۰۴
گفتار سوم: امکان وجود حق قراردادی طلاق برای بانوان	۲۰۵
مبحث چهارم: بیمه مهریه	۲۰۶
مبحث پنجم: مشکلات تقسیم مهر پس از طلاق	۲۰۶
گفتار اول: حق زوجه در هنگام طلاق و پس از آن	۲۰۸
گفتار دوم: اعسار و مشکلات در پرداخت مهر	۲۱۰
مبحث ششم: قسط بندی‌های ناروای مهر	۲۱۰
گفتار اول: امکان تقسیم مهر	۲۱۰
بند اول: تقسیم مهر پیش از مطالبه زوجه	۲۱۳
۱- نظر اکثریت	۲۱۳
۲- نظر اقلیت	۲۱۴

- بند دوم: تقاضای قسط بندی مهر پس از مطالبه زوجه ۲۲۰
- گفتار دوم: نابرابری قدرت مالی زنان در مقابل مردان برای جنگ حقوقی در دادگاهها ۲۲۱
- گفتار سوم: وابستگی عملی قضات حقوقدان و عالم به شهادت شهرد و ضابطین غیر ماهر ۲۲۱
- مبحث هفتم: راه حل های جلوگیری از تسلیط های ناروا ۲۲۲
- پیشنهادهای برای رفع معضلات تسلیط مهر ۲۲۳

فصل هفتم: حمایت از بیماران برای جبران خسارت ناشی از درمان و جراحی در مقابل

- اخذ رضایت یا برائت ۲۲۹
- مبحث اول: اجتناب ناپذیر بودن مراجعه به پزشکان متخصص ۲۳۲
- مبحث دوم: نحوه مراجعه بیماران به متخصصین ۲۳۴
- مبحث سوم: مسأله ریت اثن از درمان و جراحی های ضروری، جایز و ممنوع ۲۳۴
- مبحث چهارم: ریت اثن اخذ اذن و برات از بیمار ۲۴۲
- مبحث پنجم: اضطراب بیمار در دادن ریت پزشک قبل از عمل جراحی ۲۴۶
- نمره و نتایج تحقیقات فصل حاضر ۲۵۰

فصل هشتم: حمایت از اشخاص ثالث در مقابل تانی طرفین دعوی برای حیف و میل

- اموال آن ها ۲۵۳
- مبحث اول: آراء دادگاه بدوی و تجدیدنظر ۲۵۴
- گفتار اول: رأی بدوی ۲۵۴
- گفتار دوم: رأی دادگاه تجدیدنظر شعبه بد ۲۵۶
- مبحث دوم: بررسی و تحلیل حقوقی آراء صادره ۲۵۹
- نمره حاصل از فصل حاضر ۲۶۲

فصل نهم: جرم انگاری اقدامات اقتصادی مردم و تلاش برای گسترش برخورداری با دستاویز

- پیشگیری از جرم ۲۶۵
- مبحث اول: تصور پیشگیری از وقوع جرم و جنایت ۲۶۸
- مبحث دوم: اقدامات پیش گیرانه ای که منجر به ارتکاب جرم می شود ۲۷۰
- مبحث سوم: بررسی دستور دادسرا از نظر اخلاق اسلامی ۲۷۲
- مبحث چهارم: ارزش قضایی دستور استرداد وجه سهام با سود بانکی! ۲۷۳
- مبحث پنجم: درباره حرمت ربا و ماهیت سود سهام شرکت ها ۲۷۵
- مبحث ششم: بررسی فقهی تصمیم قضایی دادسرا و مخالفت آن با شرع مقدس اسلام ۲۸۱
- گفتار اول: این تصمیم قضایی دادسرا مخالف با آیات شریف قرآن کریم است ۲۸۱

گفتار دوم: تصمیم قضایی دادسرا مغایر با احادیث پیامبر گرامی اسلام (ص) و ائمه هدی (ع) است ۲۸۲	
گفتار سوم: این تصمیم به اصطلاح پیش گیرانه مغایر با اجماع فقهاست ۲۸۴	
گفتار چهارم: تصمیم قضایی دادسرا مغایر عقل سلیم و رفتار عقلاء می باشد ۲۸۵	
مبحث هفتم: قانون تجارت فروش سهام شرکت های سهامی خاص را نیز جرم نمی داند ۲۸۵	
مبحث هشتم: فروش سهام یکی از سهامداران شرکت مادر (HOLDING) صد در صد صحیح و قانونی و بدون کوچک ترین شائبه ای است ۲۸۶	
مبحث نهم: در فرض های محال در محال وقوع جرم نیز، اقدام دادسرا خلاف قانون است ۲۸۸	
نمره و نتایج حاصل از فصل حاضر ۲۸۸	
فصل ۵۸: جرم انگاری برخی اقدامات عادی به عنوان «بزه خیانت در امانت» ۲۹۱	
مبحث اول: خلاصه و تمایزات ۲۹۱	
مبحث دوم: رأی صادره از دادگاه ۲۹۴	
مبحث سوم: اشکالاتی که بر رأی صادره وارد است ۲۹۸	
گفتار اول: رأی صادره خلاف قانون و مقررات موجود در باب خیانت در امانت است ۲۹۸	
بند اول: عنصر قانونی وجود ندارد ۲۹۹	
بند دوم: عنصر مادی جرم وجود ندارد ۲۹۹	
بند سوم: عنصر معنوی جرم و سوء نیت جرمی نمی تواند وجود داشته باشد ۳۰۰	
گفتار دوم: رأی صادره برخلاف شرع مقدس اسلام و مذهب فقهی و احادیث نبی اکرم (ص) است ۳۰۳	
نمره و نتایج حاصل از فصل حاضر ۳۰۶	
ضمیمه: منشور حقوق شهروندی ۳۰۹	
مقدمه ۳۰۹	
الف- حق حیات، سلامت و کیفیت زندگی ۳۱۰	
ب- حق کرامت و برابری انسانی ۳۱۱	
پ- حق آزادی و امنیت شهروندی ۳۱۱	
ت- حق مشارکت در تعیین سرنوشت ۳۱۲	
ث- حق اداره شایسته و حسن تدبیر ۳۱۲	
ج- حق آزادی اندیشه و بیان ۳۱۳	
چ- حق دسترسی به اطلاعات ۳۱۴	
ح- حق دسترسی به فضای مجازی ۳۱۴	
خ- حق حریم خصوصی ۳۱۵	
د- حق تشکل، تجمع و راهپیمایی ۳۱۵	

۳۱۶	ذ- حق تابعیت، اقامت و آزادی رفت و آمد
۳۱۶	ر- حق تشکیل و برخورداری از خانواده
۳۱۷	ز- حق برخورداری از دادخواهی عادلانه
۳۱۹	ژ- حق اقتصاد شفاف و رقابتی
۳۱۹	س- حق مسکن
۳۲۰	ش- حق مالکیت
۳۲۰	ص- حق اشتغال و کار شایسته
۳۲۱	ض- حق رفاه و تأمین اجتماعی
۳۲۲	- حق دسترسی و مشارکت فرهنگی
۳۲۳	فا- حق آموزش و پژوهش
۳۲۴	ع- حق مصرف، سلامت، اتم و توسعه پایدار
۳۲۵	غ- حق صلح، امنیت و اقتدار ملی
۳۲۵	سازوکار اجرا و نظارت بر حسن اجرای حقوق شهروندی
۳۲۶	ارجاعات قانونی مواد مشمول حقوق شهروندی
۳۳۹	کتابنامه (Bibliography)
۳۳۹	الف: منابع عربی و فارسی
۳۵۰	ب: منابع لاتین
۳۵۳	نمایه‌ی واژگان

مقدمه

انسان‌ها همه در حقوق شهروندی برابرند. هیچ کس حقی بیش از دیگران ندارد. نمایندگان شهروندان فقط در حیطه اختیاری که به آن‌ها داده شده است، حق اعمال اختیارات اعطایی را دارند. کسانی که در راس امور هستند، اختیار خود را از جای دیگری که ب نمی‌کنند. گاهی این حقوق مورد تعرض قرار می‌گیرد و نیاز به حمایت دارد.

کتاب راهکارهای حقوق حمایتی که ثمره و حاصل تجربه سه دهه قضاوت، وکالت و تدریس در دانشگاه‌ها، رسید بهشتی و دانشگاه امام صادق (ع) می‌باشد در دو بخش تنظیم شده است. در بخش اول (فصل اول تا هفتم) به حقوق مکسبه ثالث، حقوق معنوی و حفظ حرمت مردم، نازعات در اسباب تملک، حقوق مصرف‌کنندگان و کاستی‌های آن در حقوق ایران، ارزیابی شرایط باعادلانه قراردادی برای حمایت از طرف مغبون و ضعیف و تقسیط منصفانه مهریه برای حمایت از طرفین دعوی و حمایت از بیماران در مقابل اخذ برگه رضایت یا برائت پزشکان قبل از معالجه یا عمل، که همگی مرتبط با پرونده‌های حقوقی می‌باشد، پرداخته شده است.

بخش دوم کتاب (فصل هشتم تا دهم) به مسائل پرونده‌های چالش برانگیز کیفری اختصاص یافته که مسائلی مانند گسترش رباخواری در پوشش پزشکی از جرم، تبعات تبانی طرفین دعوی برای حیف و میل اموال ثالث و برخورد دادگاه‌ها در اتهامات مربوط به بزه خیانت در امانت اختصاص یافته است. در این سه فصل سعی نویسنده بر این بوده است که حقوق اشخاص ثالث در دادگاه‌ها که در جریان امر رسیدگی قرار نمی‌گیرند محفوظ بماند و علاوه بر آن تلاش شده تا از انجام جرم توسط نهادهای دولتی و جرم‌انگاری اقداماتی که جنبه مجرمانه ندارند به نحو مستدل علمی مقابله گردد. بنابراین، این کتاب در ده فصل تدوین گردیده است.

فصل اول در خصوص حقوق مکتسبه ثالث است. یکی از عمده‌ترین مسائلی که در حوزه عملی وقف مبتنی به دادگاه‌ها و محل نیاز مبرم حقوقدانان از جمله قضات محترم و وکلای گرامی دادگستری می‌باشد، مسأله حقوق مکتسبه ثالث در مقابله با مالکیت بر عین موقوفه و مالکیت بر منافع و حق انتفاع است. علمای حقوق و قضات دادگاههای عالی نیز گاهی از این مهم به طور کامل غافل مانده و اثرات آن را مد نظر نداشته‌اند. برای روشن شدن این حقوق مکتسبه، لازم است اولاً تحقیقی صورت پذیرد که مالک مال موقوفه به کسی است. پس از شناخت مالک، حقوقی که ممکن است له یا علیه او اعمال شود، مشخص خواهد شد. بررسی تئوری‌های چهارگانه مالکیت موقوفه در حدیث و فقه عرفی و قانون، راه را برای شناخت حقوق و تکالیف اشخاص ثالث در موقوفه (حقوق مکتسبه) می‌گشاید. تحقیق در حق اولویت متصرفین و مستأجرین در این اموال با بررسی شیوه ایجاد، سطره آن، مستندات قانونی و نحوه سلب این حق، باعث روشن شدن هر چه بیشتر حقوق مکتسبه می‌گردد. این فصل با شناخت مالک موقوفه و تجزیه و تحلیل حق اولویت مالک، علاوه بر افتتاح طرق حل اختلافات در خصوص ایجاد، اعمال و ادامه حقوق مکتسبه و عدم تعارض آن با ابطال فروش اسناد رسمی موقوفه، مقاصد وقف از یک طرف و حقوق مکتسبه را از طرف دیگر، در دو کفه ترازوی صلاح و نفع اقتصادی می‌گذارد و می‌کوشد تا به حل برای جلوگیری از ادامه عدم تعادل دو کفه ترازو پیدا شود. راه حل رفع مشکلات مرتباً با حقوق مکتسبه و تعادل آن با مقاصد وقف را باید با مطالعه متن این فصل جستجو کرد.

فصل دوم به خسارت معنوی اختصاص یافته است که در مورد اثبات برتری حفظ آبرو و حیثیت مردم بر جسم و جان آنان است. گاهی رسانه‌های همگانی، با توجه به انتساب به قدرت‌های بزرگ، چنان حیثیت و آبروی فرد یا سازمان یا نهاد مردمی را ضایع می‌کنند که حتی در صورت تبرئه در دادگاه‌های داخلی یا بین‌المللی، گذشت سال‌های طولانی هم برای جبران خسارت وارده توسط آن‌ها کافی نیست.

حقوق معنوی افراد، اگر دارای اهمیت بیشتری نباشد، حداقل در ردیف حقوق مالی و حقوق تمامیت جسمی اشخاص است. این فصل با بررسی شمائی از عناصر قانونی و انواع حقوق معنوی که تقریباً در ملل و نحل مختلف شناخته شده، ضمن تشحیذ ذهن خواننده، به اوج اهمیت تمامیت حقوق معنوی اشخاص در قوانین و مقررات اسلامی و قوانین موضوعه پرداخته و سپس به وضوح نشان داده که قوانین موضوعه، به ویژه مقررات شرعی، آنقدر در حرمت این حقوق ظرافت به خرج داده که حتی حقوقدانان را مبهور می‌سازد؛ مضافاً اینکه در شرع علاوه بر مجازات‌های دنیوی، مجازات‌های اخروی نیز در نظر گرفته شده است.

با این وجود، نه در این موضوعه و نه در قوانین شرعی آنگونه که بایسته است راهکاری (جز مجازات، دیارات و مجازات) برای جلوگیری و به خصوص تسکین آلام خواهان‌ها و کسانی که سر و زدن معنوی دیده‌اند، ارائه نشده است.

از آنجایی که جبران خسارات معنوی ننگ و بوی مدنی دارد و قانونگذاران، ناظران و مجریان خود در معرض این خسارات قرار نگرفته یا هنگامی که در معرض خطر بوده، جایگاه و سمت خود را از دست داده‌اند، پاره اندیشی برای عملی نمودن آن نکرده‌اند. لذا لازم است با توجه به اهمیت موضوع، در خصوص حفظ حقوق زیان‌دیدگان که به باد فراموشی سپرده شده و امنیت تمامیت حقوق معنوی مردم و جامعه تمهیداتی اندیشیده شود که شرح آن‌ها در این فصل آمده است.

فصل سوم حقوق اکتسابی مالکیت و منازعات در تحقق آن را به بحث و بررسی قرار می‌دهد.

بحث از اسباب تملک، با توجه به عدم درج همه موارد آن در قوانین موضوعه و عدم تحقیق و نگارش کافی حول موارد مرزی آن، غالباً در دادگاه‌ها مشاجره انگیزه بوده است. اعطای سهم دیه و یا مبلغ قابل پرداخت بیمه‌ی مرتبط با متوفی، توسط مسئول پرداخت دیه یا شرکت‌های بیمه به هر کدام از ورثه قبل از فراهم آمدن شرائط تملک، یکی از این موارد است.

بی تردید نزاع‌های جزائی در مالکیت ترکه، معمولاً همراه و همگام با جنگ نا آگاهی وراثت در مهر، ارث و دیه بوده است. اگر منازعات مرتبط با مالکیت با علم بر ارکان و شروط و نحوه‌ی تعلق آن فیصله یابد، بسیاری از مشکلات مردم و دادگاه‌ها حل و فصل خواهد شد. به طور طبیعی، گاه به گاه، کسب اموال و حفظ یا تحصیل مالکیت موجب نزاع می‌شود، ولی اگر این مالکیت بدون زحمت و مشکل، به عنوان مثال از طریق به ارث رسیدن اموال کلانی، باشد نزاع‌ها سنگین‌تر خواهد بود. گاهی اختلاف بین یک وارث با سایر ورثه و سایر طلبکاران به تصور این که حقوق وی نادیده گرفته شده است، موجب سفک دماء و آلام فراوان می‌گردد. حداقل این که، اختلاف‌ها و کینه‌ها باعث رجوع وراثت به مراجع قانونی و طرح دعاوی خیانت در امانت و گذر طولانی عمر و صرف مال در راه‌های دادگاه‌ها می‌شود و چون طرفین اختلاف به قانون اشراف کامل ندارند، و نمی‌دانند مسیر حل و فصل اختلافات مالکیت، نسبتاً طولانی است، ممکن است افراد متفاوت را به اعمال نفوذ کنند!

این فصل، در جستجوی علت منازعه در مالکیت و تلاش در ارائه طریق رفع مشکلات مرتبط با آن می‌باشد و در استقرار مالکیت بر ترکه، دیه، حق بیمه و مهر با استقراء در قوانین موضوعه و منابع قانونی به بررسی می‌پردازد. نحوه استقرار مالکیت، برای رفع شبهه‌ی امکان تصرف غیر قانونی اموال را نیز به چالش می‌کشد. تأثیر وجود یا فقدان مالکیت دیه، اموال تحصیل شده از بیمه گذاری و بالاخره مسائل مخفی بحث انگیز مهر زوجه و ترکه در وقوع جرم خیانت در امانت، امر دیگری است که به همراه تنیدگی مالکیت و تصرف و امانت که موجب اختلافات می‌گردد، مورد پژوهش قرار گرفته و راه حل‌های مناسب آن‌ها جستجو شده است.

فصل چهارم در خصوص حقوق حمایتی اعطایی جامعه به قشر مصرف کننده است. به طور طبیعی، هر انسانی مصرف کننده است. حفظ و تعالی حقوق مصرف کنندگان یعنی تکریم انسانیت. خلقت اشیاء، تولید، صنعت و به ویژه حقوق و مقررات آن به عنوان یک مجموعه برای انسان است، نه انسان برای آن‌ها. اگر حقوق بشر، که یکی از

موضوعات آن حقوق مصرف‌کننده است، سر و سامان یابد، سایر مسایل آن تابعی از این حقوق خواهد بود. نویسندگان و حقوقدانان ایرانی و مجلس شورای اسلامی در جهت به رسمیت شناختن حداقلی از حقوق مصرف‌کننده ایرانی تلاش کرده، اما آن‌ها به دلایل مذکور در این فصل، به جز در مورد مصرف‌کنندگان خودرو آن هم به صورت ناقص، ناکام مانده‌اند. تفاوت فلسفه و دیدگاه‌های قانونگذاران یکی از علل عمده این اختلافات بوده است. فلسفه قانونگذاری یا فلسفه حمایتی اعمال قانون، مطلبی اساسی و ماهوی است که اثرات مفید یا مضر آن برای مصرف‌کنندگان غیر قابل انکار است. اگر از بدو امر فلسفه صبیح قانونی مشخص شود، قانونگذاری بر مبنای آن صورت خواهد گرفت و وصول به اهداف مورد نظر تسهیل خواهد شد. طرح و تشریح نحوه حمایت حقوق انگلیس و مقایسه آن با حقوق ایران، این کمبودها را در این سیستم حقوقی برجسته‌تر کرده است. معذوریت رسیده در صراحت کلام، اجبار وی در به کار بردن ایهام و خوف متعارف وی، موجب سده و استادات گزنده ولی سازنده خود را مطرح نسازد. حتی مقایسه «بود و نبود» در این نظام هم، دست اندرکاران را ترغیب به حمایت از ایجاد و توسعه این نوع از حقوق مردم می‌کند و پیشنهادات ارایه شده در سطور مختلف فصل حاضر نیز کاتالیزور این روند خواهد بود. تبیین و تبیین قانون ۱۳۸۶ حمایت از مصرف‌کنندگان خودرو، دلیل مستحکمی است که پیشنهاد نویسنده در سایر موارد با حقوق و فقه اسلامی هماهنگی داشته و مفید به حال جامعه کنونی است.

فصل پنجم به ضرورت حمایت از مصرف‌کنندگان در مقابل نیروی ناعادلانه مورد تخصیص یافته است. در اوایل سده‌ی حاضر در ایران و نیز بعد از تدرج صنعتی در کشورهای پیشرفته‌ی صنعتی، تحولات عمده‌ای در موقعیت اجتماعی و قدرت اقتصادی طرفین قراردادهای مصرف به وجود آمد. تنوع قراردادهای پیچیدگی بازارها، تخصصی شدن دانش تولید، عرضه و استفاده از کالاها در ظاهر دلالت بر نبود اطلاعات کامل و انتخاب معقول از طرف ضعیف قراردادهای (عمدتاً مصرف‌کننده)، دارد. در این صورت، طرف‌های ضعیف معاملات تحت حاکمیت حقوق سنتی قراردادهای، قادر به تامین متعادل

منافع و تعهدات خود در قرارداد و تخصیص کارآمد منابع نبوده‌اند. در واقع در چارچوب حقوق سنتی معاملات و بر مبنای اصل آزادی قراردادهای، غالب معاملات و یا شروط قراردادی به طور نظام مندی باعث ورود ضرر به طرف ضعیف شده و به تخصیص نا کارآمد منابع می‌انجامید. این کاستی‌ها در سطح جهان و در موارد محدودی در ایران، دولت‌ها را بر آن داشت تا در قالب شناسایی شروط ناعادلانه با وضع مقررات جدید، در قراردادهای مزبور مداخله نموده و از این راه، در صدد رفع آن کاستی‌ها بر آیند. کاستی‌های مزبور، در واقع همان ناتوانی نظام سنتی حقوق قراردادهای در نیل به اهداف تمام‌های سیاسی و حقوقی است که ریشه در ارزش‌های بنیادین و سنت‌های فکری حاکم بر جوامع مربوطه دارند. با توجه به تعدد کاستی‌ها، دخالت دولت در قراردادهای حاوی شروط ناعادلانه بر مبنای متعددی مبتنی است که از آن جمله می‌توان به نیازهای اجتماعی و برای برابری اقتصادی اشاره داشت. از این رو، در این فصل با توجه به ضرورت‌های اجتماعی و کارآمدی اقتصادی قراردادهای، علل شناسایی دسته‌ای از تعهدات به عنوان «شروط ناعادلانه» در قراردادهای مصرف و انکار و عدم شناسایی آن‌ها در سایر قراردادهای مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌گیرد.

فصل ششم در مورد درد و غم بانوانی است که در کاشک زندگی موهای خود را سپید کرده و مرد سالاری قانون، آن‌ها را رنج می‌دهد. پول محبت را نمی‌گیرد ولی تسکین قسمتی از درد و رنج‌های زندگی است. مهر و مهریه دو بخش فاشته زیبای عقد نکاح و ازدواجند که در آسمان نگاه‌های اقتصادی پراکندگی خطری، مالی آن نوید بخش است. آنان که دارای قدرت اقتصادی قوی‌ترند، حرف اول می‌زنند و معمولاً مردان از خود راضی، گوی این بازی را می‌برند. در این شرایط بانوان هرچه زنده‌اند بازنده‌اند. نه بر حسب متعارف قدرت طلاق همسر خود را دارند، نه از نظر قانونی اقتدار مساوی و نه اختیار موازی. هنگامی که بانوان در آتش اختلاف بازنده می‌شوند، چشم انتظار اکتساب هزینه‌ها از راه مهرند. همیشه انتظارها به ثمر نمی‌رسند و حدیث تسلیط بر مهر نیز با قرار تقسیت دادگاه رنگ حزن و نوحه سرایی می‌گیرد.

دوست عاشق دیروزی از پشت خنجر می‌زند؛ نه تنها رضایت به طلاق نمی‌دهد که به جای امتنان، ناله افتقار در حال احتضار با چشم اشکبار برای اثبات اعسار در دادگاه سر می‌دهد. وعده‌های نیکو جای خود را به وعیده‌های تندخو می‌دهد. آنکه خیال می‌شد درد آشنا و همرنگ است از پس دیدار شیرین وصال، چهره تلخ جدایی نشان می‌دهد و آماده جنگ است. هم او که خود را عاشق‌ترین قلب زمینی برای همسرش معرفی می‌کرد، دیگر راضی به اجرای طنین هماهنگ همنشینی نیست.

بانویی که تدریس می‌کرد با ازدواج از غم رها می‌شود، دچار جور و جفا می‌گردد. قسط بندی ناروای مهر در دادگاه بلای جان او شده و آخرین رگ‌های امید وی را قطع می‌کند. این فعل بهی است برای دفع این بلای ناخواسته، و پاسخی برای تعدیل آن درد نورسته در جهت آرامش. آسایش بیشتر بانوان که از قبیله ترنم لبخند دیروز آمده و امروز در غم و ماتم شکسته پیرایه نشسته‌اند.

فصل هفتم راجع به خطاهای پزشکی است که زندگی انسان‌های زیادی را تحت مخاطره قرار می‌دهد. گاهی برخی پزشکان با اخذ یک برگ رضایت یا برائت از بیمار یا بستگان وی، کل حقوق بیمار را تحت الشعاع قرار می‌دهند. قانون‌گذاران برخی کشورها بدون توجه به نوع راه‌های درمان جدید (که منجر به تجویز داروهای گیاهی نمی‌شود) به داستان‌های قدیمی و صراحت برخی قوانین متبذل شده و اخذ نامه برائت را موجب عدم مسؤولیت پزشک به شمار می‌آورند.

ظاهراً سیستم‌های مختلف حقوقی، از جمله مذهبی و عرفی، هدف مشترکی را در مباحث مسؤولیت مدنی دنبال می‌کنند. این هدف، همانا، جبران خسارت وارده به زیان دیده می‌باشد. علیرغم اعمال کنترل و نظارت و رعایت استانداردهای درمانی در کشورهای پیشرفته خطاهای پزشکی قابل توجهی رخ می‌دهد، به عنوان مثال در کشور آمریکا سالانه ۴۴ تا ۹۸ هزار نفر به دنبال بروز خطاهای پزشکی جان خود را از دست می‌دهند که مطالعات نشان می‌دهد، این تعداد بسیار بیشتر از فوت شدگان ناشی از برخی جنگ‌ها و تصادفات وسایط نقلیه موتوری، سرطان پستان و ایدز است این در

حالی است که پزشک (در آنجا) وقت کافی را صرف معاینه و درمان بیمار کرده و توضیح کافی در خصوص بیماری و انجام آزمایش‌ها و داروهای لازم را به بیمار می‌دهد. به هنگام تحویل دارو ضمن ارائه توضیح لازم در خصوص چگونگی، زمان و میزان مصرف دارو، تمامی مشخصات پزشک، بیمار، نام دارو بر روی برچسبی بر ظرف و شیشه دارویی بیمار الصاق می‌شود که خود به لحاظ جلوگیری از خطاهای پزشکی موثر است.^۱ با این قیاس، خسارات عظیمی که در کشورهای جهان سوم در هنگام درمان جراحی رخ می‌دهد به وصف نمی‌آید. در این فصل، بر این نکته اصرار شده است که حتی اخذ برائت در مواقعی که رعایت نظامات و علم روز پزشکی نشده یا پزشک در حاشای صلاحیت خود اقدام ننموده است رافع مسؤولیت نمی‌باشد و پزشک در اینگونه موارد مسؤول است.

فصل هشتم اختصاص به موارد اکل مال به باطل دارد. گاهی دادگاه‌ها ندانسته و بدون توجه بر خوردن ناحق دارایی، امور دیگران مهر صحت می‌گذارند.

معمولاً قاضی شخص بی‌اطلاعی در باب دست‌انداختن به مال دیگران مطلع است. هر گاه یکی دلایل خود را ارائه و دیگری دلایل مخالف را تقدیم می‌کند، قاضی به درستی یا به اشتباه به قضاوت می‌نشیند. حکم صادره مطابق میل یک طرف و مغایر خواسته‌های طرف دیگر است. اما هرگاه طرفین قاضی را در جهتی سوق دهند که حکم مورد خواسته و مطلوب طرفین را صادر کند تا حقوق شخص ثالثی را حیف و میل کنند قضاوت چندان آسان نیست. در پرونده مورد بررسی که البته نام‌ها اصحاب دعوی مستعار می‌باشند، عملاً چنین امری واقع شده است. در کنار این احکام، برای کسانی نیز پرونده سازی می‌شود تا موانع نیز از سر راه برداشته شود. نظارت انتظامی می‌تواند در مورد ممانعت همکاری

^۱ حسن‌زاده، دکتر علی، «اقدامات موثر بیماران در جلوگیری از بروز خطاهای پزشکی» مجله پزشکی، شماره ۱۰ نشریه تامین اجتماعی اردیبهشت ۱۳۸۲، ص ۲۱. بیمار موظف است تا آنجا که مقدور است با خسارات مقابله نماید و چنانچه دانسته از این اقدام خودداری کند نمی‌تواند برای اقدام خویش پزشک را مسؤول بشناسد.

و کلاً و برخی قضات نادر با اینگونه اشخاص کار ساز باشد. اگر وکیل یک طرف، وکیل طرف مقابل شود مشکل ساز است، ولی هر گاه وکیل یک طرف، برای منافع همان طرف، کارهای وکالتی طرف مقابل را انجام دهد، و همکاری یا بی‌دقتی قاضی هم بر آن افزوده شود، فاجعه آمیز است. در این فصل نشان داده شده است که امکان چنین روندی وجود دارد. بنابراین، هر گاه چنین اتفاقی رخ می‌دهد، باید درصدد چاره اندیشی بود.

فصل نهم اعتراض به ربوی بودن برخی اقدامات دولتی است. اگر به حقوق اسلامی ایمان داشته باشد، باید اقرار کنیم که، ربا در آن حرام است. تجارت و شرکت در سود و زیان حلال است. اقدامات برخی دادرها و دادگاه‌ها و اقدامات همه بانک‌های داخلی صرفاً ربای در ربا در دست است. غالب مستندات دقیق منع رباخواری در احادیث و قرآن در این فصل آمده و مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است.

متأسفانه، برخی از نهادهای حکمرانی که در حسن نیت آن‌ها تردیدی نیست، با دلسوزی‌های غیر متفکرانه و به تصریح این که در حال خدمت به خلق خدا هستند و با باور به این که قصد نیک پیشگیری از جرم در جامعه را دارند، عامل بسیاری از تخلفات در جامعه می‌شوند و باعث تخریب تولید و زندگی در این خدمت‌گزاران خدوم جامعه می‌گردند. گاهی نهادهای دولتی به جای پیشگیری از جرم، با نادیده گرفتن قوانین تجارت، فقه، قانون مدنی و حقوق و فلسفه آن، وارد مداخلات خصوصی مردم شده و امر به ارتکاب کاری بر خلاف قانون (مثلاً پرداخت اجباری ربا) می‌کنند که اقدامی بسیار خطرناک است. هرگاه در قضاوت، به موازین قضایی عمل نشود، فلسفه حقوق و منافع کشور فدای سود جویی عده‌ای ظاهراً خوش موهبت ولی واقعاً بد عاقبت، می‌گردد.

این فصل با توجه به فلسفه و موازین فقهی و قانونی، درصدد اثبات وجود این توهم در مراجع قضایی و زیان بار بودن چنین اقداماتی است که - صرف نظر از جرم یا تخلف

انتظامی بودن - باعث ایجاد ضرر و مسئولیت مدنی می گردد و در نتیجه ضرورت جبران خسارات را ایجاب می کند.

فصل دهم در خصوص بی توجهی در صدور برخی آراء کیفری مرتبط با بزه خیانت در امانت است. گاهی برخی آراء و احکام با نادیده گرفتن قواعد و اصول بدیهی و منطقی و مسلم فقهی صادر می شوند، در حالی که اگر منافع و یا ضرر صادرکنندگان مطرح بود، هرگز چنین احکامی صادر نمی شد. در این گونه احکام، نه تنها حقوق قانونی و شرعی بی گناهانی که در معرض اتهام قرار گرفته اند، رعایت نمی شود، بلکه اصول اساسی آیین قضاوت اسلامی و رسیدگی قانونی نیز نادیده گرفته می شود. صدور این گونه احکام با هر علت اعم از علت نفسانی یا نارسایی علمی، مطلوب طبع عموم ملت و جامعه قضایی نبوده و نمی باشد زیرا عدالت را خدشه دار می کند. دنیا دار مکافات است و بنا بر قاعده، صادرکنندگان چنین احکام با چنان طرز تفکری، خود با آثار آراء مشابهی مواجه خواهند شد که خود تا به و داشته اند. در رأی مذکور در این فصل یکی از افراد بی گناه، به اتهام خیانت در امانت محکوم شده است. در صورتی که هیچ یک از ارکان و عناصر عمومی و اختصاصی جرم ادعایی در مورد وی وجود ندارد. به نظر می رسد، وظیفه تحذیر و هشدار ایجاب می کند که بدون ذکر نام واقعی اصحاب دعوی شرح و نقدی در این فصل بر آن نوشته شود تا در آینده مواجهه چنین آرائی نباشیم.

این کتاب با هدف حمایت از مردم در طول پانزده سال گذشته به رشته تحریر آمده است. برخی از قوانین نسخ و قوانین دیگری به جای آن ها تصریب شد است. قوانین جدید، تفاوت زیادی با قوانین قدیمی ندارند، لیکن، باز هم، قوانین جدید در متن یا زیرنویس گنجانده شده است تا خوانندگان از تغییرات قانونی مطلع باشند و در صورت نیاز به آن استناد کنند.

مهراب داراب پور

زمستان ۱۳۹۵